

paraffin tins, sacking and brushwood; whole families were there for years without any sanitary arrangement whatsoever. They obtained their water from the river. They were moved off by the Government at about the time of Union.

C. J. BEANES.

(To be continued).

MARIA VAN RIEBEECK

Rede uitgespreek deur mevr. prof. Van den Heever by geleentheid van die onthulling van die Maria van Riebeck-straatnaamplaat.

NAMENS die Maria van Riebeeck-Klub, Johannesburg, wil ek graag die Genootskap Oud-Pretoria bedank vir hulle vriendelike uitnodiging om vandag hier aanwesig te wees. Graag wil ons ook die Genootskap gelukwens met die gepaste vernoemings waarby die name van Jan en Maria van Riebeeck vir hierdie geslag en komende geslagte lewend in die herinnering sal bly.

In die kort tyd tot my beskikking wil ek probeer om vir u 'n vlugtige skets te teken van die vrou wat hier vernoem word, en wat reeds in 1940 in Johannesburg vernoem is deur 'n geselskap Hollandse en Afrikaanse vroue by die stigting van 'n vroueklub.

Omtrent Maria de la Quellrie is nie veel bekend nie. Besoekers aan die Kaap gedurende die kommandeur se dienstyl beskryf haar as 'n vrou met 'n innemende geaardheid, gesond en knap van uiterlik, met bruin hare en helder bruin oë.

Onwillekeurig dink 'n mens daaraan waarom so'n jong vrou uit goeie stand en met goeie middele haar in die huwelik sou verbind met iemand soos Jan van Riebeeck, 'n skeepsdokter in diens van die H.O.I.K., wanneer sy moes weet dat so'n huwelik vir haar sou beteken dat sy haar vaderland en die veilige, rustige bestaan daar vaarwel sou moes sê en haar al die opofferings sou moes getroos wat noodwendig daaraan verbonde moes wees. Maria de la Quellrie kon ongetwyfeld in Holland 'n goeie huwelik gedoen het en rustig tuis gebly het. Maar sy het die lewe saam met Van Riebeeck verkies, — die man met die vooruitstrewende maar onrusvoorspellende lyfspreuk: „Wie advancement soeekt, sal geen naerstighyt sparen.” Ons word gelei tot die afleiding dat hierdie kloeke jong vrou nie iemand was wat die rustige stilte van 'n burgerlike woning in Holland sou verkies nie. By haar het Van Riebeeck

se vertellinge waarskynlik 'n drang gewek om ook vreemde wêreld te betree, om ook gevaar en ontbering te trotseer in 'n avontuurlike bestaan in die onbekende.

Sedelike moed was haar erfenis, veral van vaderskant. Haar grootvader, Chrétien de la Quellerie, 'n Franse edelman van Boulogne, het met die Hugenote kant gekies en moes vlug vir sy geloof na Londen in 1574. Vandaar is hy na Holland waar hy veldprediker geword het in die leer van Prins Willem van Oranje. Die Spanjaarde het hom gevangene geneem, maar na vyf maande is hy vrygekoop deur die Prins teen 'n losprys van 100 krone. Chrétien se seun, Abraham, was Waalse predikant in Rotterdam, waar hy in 1630 oorlede is.

Maria, sy dogter, is gebore op 20 Oktober 1629, en het haar meisiesjare in Leiden deurgebring. In 1649, op 20-jarige leeftyd, het sy Van Riebeeck in Schiedam ontmoet, en is op 11 Maart van dieselfde jaar daar met hom getroud. Hulle eerste kind, Anthonie, is vroeg oorlede en dit was die tweede kind, Lambertus, wat op eenjarige leeftyd sy ouers vergesel het op die moeitevolle en gevaarvolle reis na die Kaap.

Wat 'n lewe moes dit op see gewees het vir 'n welgebore jong vrou met 'n kindjie om te versorg! Die donker skip met sy dowwe lanternlig en beperkte ruimte; die eentonige, onaantreklike voedsel; die ruwe, vloekende matrose; die siekte en sterfte rondom

Maar nog erger het haar gewag aan die Stormkaap, eufemisties genoem die Kaap (van) die Goeie Hoop!

Hoewel dit met die bou van die Fort so flink gevorder het dat Van Riebeeck by die berig van oorlog met Engeland (dit was die tyd van die Hollandse see-helde, Tromp en De Ruyter), in Oktober 1653 reeds kon sê: „Die vyand sal vind dat die Fort 'n kat is wat nie sonder handskoene aangepak kan word nie,” het die handjiewol Christenmense hulle nogtans van alle kante bedreig gevoel. Daar was die gevaar van wilde diere—Van Riebeeck se Dagverhaal vertel van ontmoetings met leeus, luiperds, hienas, slange. Daar was die vrees vir gevare wat, hoewel denkbeeldig, vir hulle in hulle onkunde nie minder aktueel was nie—dit was die ‚bedreiging’ vanuit die gewaande binnelandse ryk, Monomotapa

Siekte het hulle oorval en Maria het byna beswyk aan die koors. Swaar reëns het die groentetuine weggespoel, sodat Van Riebeeck geskryf het: „Het is hier een arm en ellendig leven.”

Vir Maria was dar die verdere angs dat haar man se lewe telkens bedreig is. Sy dissipline was vir sommige te streng, sy strawwe van kielhaal, paalbind, e.s.m. té drasties. 'n Soldaat wou hom vermoor. Kort-kort het opstand bedreig.

Ongerief en ellende was trouens haar lot. Die geboue was almal van hout gedek met riet en om brand te voorkom, kon geen vuur binnenshuis gemaak en geen lig gebrand word nie.

Wat dit vir 'n huisvrou moes beteken, kan wel geraai word.

Van Maria se drome van 'n romantiese, avontuurlike bestaan, kon nie veel oorgebly het nie.

So het die jare vir haar verbygegaan, totdat haar twee oudste kinders, Lambertus en Abraham, na Holland moes gaan vir hulle opleiding. Sy het hulle nooit weer gesien nie.

Maklik sien 'n mens in die verbeelding die lewenskragtige jong vrou agteruitgaan en verouder in haar moeilike lewensomstandighede. Maar Maria, soos Jan, bly godsdienstig en vertrou steeds op die Heer se genade. So word sy vir die Afrikaner 'n simbool—van die vrou van die voortrek, van die vrou in die konsentrasiekampe.

In die Ooste is sy later oorlede, in Malakka waarheen Van Riebeeck verplaas is. Sy was die moeder van sewe kinders.

Maria de la Quellerie se nagedagtenis verdien die onderskeiding wat u vandag daaraan toeken, dit is 'n gelukkige gedagte waaraan u hier uitvoering gee.

M. van den Heever.

Heloise Greenlees:

The Reception after the Wedding

II.

In the previous article Heloise Greenlees described the wedding ceremony of Sarie Preller and Charl Celiers in Occupied Pretoria. You will enjoy reading her description of the reception given to the happy couple after the wedding.

After what seemed quite a long drive we reached Harmony, where the bride and bridegroom walked to a huge tree, which we children named the Wild Apricot, for it bore a little yellow fruit which had a skin like the Apricot. We used to eat this fruit and how we are alive to tell the tale I don't know. I have never seen another tree of this kind, it was a lovely tree with a wide spread, and I sometimes wonder whether it may perhaps still be in existence, in the lower part of the normal College.

Under this tree congratulations were offered to the couple, and after congratulations the guests were invited to go into a marquee, which was a new